

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De actualiteit van de 'traditionele' leerstukken opzet en schuld (Redactioneel)

Cleiren, C.P.M.

Citation

Cleiren, C. P. M. (2007). De actualiteit van de 'traditionele' leerstukken opzet en schuld (Redactioneel). *Strafblad*, 5(4), 291-292. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/15867>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/15867>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

REDACTIONEEL

De actualiteit van de 'traditionele' leerstukken opzet en schuld

Het bestuderen van leerstukken leidt bij studenten vaak tot een associatie met stoffigheid en leerstelligheid. Maar, beoefenaren van de strafrechtspraktijk weten wel beter. Juist op de aloude thema's als poging, deelneming, opzet en schuld blijkt de rechtspraak levendig en dynamisch. De grenzen van strafrechtelijke aansprakelijkheid worden in de praktijk immers heel vaak gezocht en gevonden met behulp van interpretatie van de begrippen opzet, schuld, poging en deelneming. En hoewel – maar misschien ook wel omdat – veel van die interpretatievraagstukken zich afspelen op het niveau van het bewijs in een concrete strafzaak, levert het totale palet aan rechtspraak een beeld op van een voortdurende zoektocht naar de reikwijdte van strafrechtelijke aansprakelijkheid.

Dat de rechtspraak zo flexibel kan omgaan met strafrechtelijke aansprakelijkheid is mede te danken aan het feit dat ons strafrechtelijk stelsel geen definities of begripsomschrijving geeft van onze leerstukken. Zo heeft de wetgever van 1886 het aan de rechtspraak overgelaten om invulling te geven aan de voor ons stelsel essentiële begrippen als opzet en schuld. Die rechtspraak heeft zich dan ook al die jaren niet onbetuigd gelaten. Steeds blijkt de dogmatiek voldoende speelruimte te bieden aan de rechter om de leerstukken zodanig uit te leggen dat de reikwijdte van de strafrechtelijke aansprakelijkheid kan worden aangepast aan en afgestemd op bestaande en veranderende maatschappelijke opvattingen en belangen.

Ondanks deze flexibiliteit van ons strafrechtelijk stelsel heeft de wetgever zich meer recent ook

niet onbetuigd gelaten waar het gaat om het tornen aan de reikwijdte van strafrechtelijke aansprakelijkheid. Zo werd die aansprakelijkheid onder meer uitgebreid met het opnemen van de strafbaarheid van de voorbereidingshandeling in het wetboek en werden onlangs enkele culpoze delicten aangevuld met een nieuw artikellid dat een hoger strafmaximum bevat voor roekeloosheid, een specifieke vorm van schuld.

Kortom, leerstukken verdienen het om zo nu en dan tegen het licht te worden gehouden. Reden voor de redactie van Strafblad om in dit nummer aandacht te besteden aan recente ontwikkelingen op het terrein van opzet en schuld en deels deelneming. De bijdragen in dit nummer begeven zich op onder meer op het terrein van het grensvlak tussen opzet en schuld en wel omdat juist die grenzen van zo grote invloed zijn op de aansprakelijkheid in concrete strafzaken. Daarnaast wordt ruim aandacht besteed aan de omschrijving van opzet en schuld in bijzondere wetgeving en de daarbij behorende rechtspraak.

In de rubriek rechtspraak bespreekt Tanghe de lijn van de ontwikkelingen rondom het voorwaardelijk opzet in de vier HIV-arresten. De Roos bespreekt rechtspraak die betrekking heeft op opzet en schuld in het wegenverkeersrecht. De bijdrage van Otte neemt als uitgangspunt de nieuwe regeling van de strafmaxima voor culpoze delicten in de Wegenverkeerswet en behandelt de rechtsontwikkelingen die zich mede als gevolg van die wijziging voordoen. Het artikel van Kroes gaat nader in op het opzet in de WED. Daarbinnen is reeds langs discussie over de vraag waarop het opzet moet zijn gericht. Nu de Hoge Raad zich onlangs opnieuw heeft uitgelaten over de vraag of het opzet mede is gericht op het overtreden van de

wet neemt hij de gelegenheid om te bezien of de Hoge Raad met die beslissing de gewenste duidelijkheid heeft geboden. Ten Voorde bespreekt het lastige thema van de culpoze deelneming. Waar twee leerstukken die bepalend zijn voor strafrechtelijke aansprakelijkheid samenkomen is helderheid inzake de interpretatie daarvan door de rechtspraak van groot belang. De rechtspraak op dat punt blijkt evenwel maar ten dele duidelijkheid te verschaffen.

Het zal duidelijk zijn dat de leerstukken opzet en schuld niet alleen voor ons nationale strafrecht van belang zijn. Zij maken deel uit van een universeel besef van voorwaarden die moeten worden gesteld aan strafrechtelijke aansprakelijkheid. De bijdrage van Van der Spoel geeft daarom een verrijkend inzicht in de wijze waarop in het supranationale strafrecht met de notie van opzet wordt omgegaan.

Prof. mr. C.P.M. Cleiren